

s Hustru
ever, og
pd.
Silkeborg
Bysogden
er — et
af Silke-
borgs
Regnskab
adfæstelse.

Administrative Befalinger af almindeligere Charakter.

Cirkulære til samtlige Skoledirektioner uden for Kjøbenhavn.

Arl. 39.
6te
April.

Efter at Ministeriet i sit Cirkulære af 12te April s. A. vedrørende de i Lov af 24de Marts 1899 § 13 omtalte Undervisningsplaner for de offentlige Folkeskoler har udtalt sig om de Bestemmelser, som Planerne bør indeholde angaaende Klassedelingen og Skolegangsordenen, skal man i det følgende fremstætte nogle Bemærkninger dels om det Maal, hvortil der paa Skolens forskellige Trin bør naas i hvert Tag, hvortil for visse Tags Bedkommende er fættet nogle Bemærkninger om den Vej, ad hvilken dette Maal vil kunne naas, dels om det Antal ugentlige Timer, som ved Timeplanens Regning bør paaregnes til de enkelte Tag.

Som det vil være Direktionen bekendt, har der hidtil kun i meget begrænset Omfang været truffet almindelige Bestemmelser om disse Forhold i Folkeskolen uden for Kjøbenhavn. Det har saa godt som udelukkende været de stedlige Skoleautoriteter, der i saa Henseende have skuldet drage de nærmere Grænser, og disse Autoriteter have for det store Flertals Bedkommende i rigtig Erkendelse af Lærerpersonlighedens Betydning for Skolegerningen overladt Sagen til Lærerens individuelle Skøn. Men saa vigtigt det er, at der i Skolen gives Rum for fri Bevægelighed og personligt aandeligt Liv, saa nødvendigt er det, at der under Folkeskolens stigende Udvikling og fremadskridende Organisation tages det skyldige Hensyn ogsaa til den fornødne Enhed og Orden inden for Skolens Virksomhed.

Som det af det følgende vil ses, har man anset det for rettest, i Stedet for at forsøge at opstille særlige Læse- og Timeplaner for de forskellige Skoleformer, der efter Lovgivningen kunne forekomme, at give en Ramme for Skolearbejdet, hvilken samtidig med at tjene som Norm for alle Skoleformer kan udfyldes forskelligt efter de forskellige Forhold. Det Maal, der paa de forskellige Trin er angivet for hvert Tag, er dersor formet saaledes, at det paa en vis Maade bør kunne naas i alle Skoler saavel paa Landet som i Byerne men ganske vist i forskelligt Omfang og i forskellig Dybde efter de forskellige Skolers hylsbegre eller ringere Organisation.

Om end den Timeplan, der foreslaas, nødvendig maa operere med det Minimumstal, Loven fastslaar, saa vil den dog indeholde en Anvisning ogsaa for Skoler, der kunne arbejde med et større Timetal, idet de angivne Tal til Dels ville være at betragte som Forholdsstal, der visse, hvorledes Arbejdstiden passende kan fordeltes paa Skolens forskellige Undervisningsområader. Af de tre Trin, imellem hvilke der er sondret, er første Trin tænkt som i Reglen treaarigt, de to andre som toaarige. Første Trin vil altsaa være til, hvad Skolelovens § 10 falder Forstolen (der forudsættes

Den 1ste Maj 1900.

14

Nr. 39. klaszedest) og de dertil svarende Klasser; andet Trin vil indbesatte Købstadskolens
6te April. mellemste Klasser og den med Forstole underbyggede Landsbystoles nederste Klasse,
og tredie Trin de forskellige Skolers øverste Klasser eller Klasse. I den tollassedelte
Landsbystole vil første Trin svare til yngste Klasse, de to andre Trin til ældste Klasse.

I Forbindelse med disse indledende Bemærkninger finder Ministeriet Anledning til udtrykkelig at fremhæve, at de nedenstaaende Regler for Undervisningen og Timefordelingen ikke maa opfattes som Bestemmelser, der ufravigeligt skulle følges; det er en Beslutning, som Ministeriet har ønsket at kunne give de stedlige Skolebestyrelser med Hensyn til Udarbejdelsen af Undervisningsplanerne, ligesom den ogsaa vil kunne være en Hjælp for Lærerne og navnlig for de yngre af disse Bedkommende kunne hindre mange famlende Forsøg.

Som det vil ses, er der i det følgende kun omtalt de Fag, i hvilke der i Henvold til Lov af 24de Marts 1899 § 11 skal undervises i et vist i Loven angivet samlet Minimumsantal af Timer. For de øvrige Fags Bedkommende, nemlig Gymnastik, Tegning, Slojd, kvindelig Haandgerning og kvindelig Husgerning maa henvises til de Cirkulærer herom, som dels allerede ere udgaaede fra Ministeriet (kvindelig Haandgerning) dels ville kunne forventes i en nærmere Fremtid.

Austuelsundervisning.

Bed Samtaler, støttede først til virkelige Genstande, senere tillige til Tegning paa Skoletavlen eller til Bægbilleder, joges Barnets Sansning og Forestillingsliv opdraget, ligesom det øves i at udtales sig om, hvad det har iagttaget, og forberedes saaledes for den egentlige Fagundervisning. Den drives paa Skolens første Trin med aftagende Timetal. Følgende Gruppering anbefales, idet der dog efter de forskellige Forhold med Hensyn til Sted, Aarstid og Undervisningsmateriale kan gøres Afvigelser fra den anførte Orden.

Første Række.

I. Fra Hus og Hjem: Bore Husdyr, deres Ydre, Levermaade og Betydning. Huset og dets Indretning; Bohave og Nedskaber i Stuerne og i Klasseroværelset, Gaard og Have. Mad, Drikke, Klæder; Ild, Vand. Barnets Forhold til Forældre og Søssende, til Lærere og Klassefammerater. Hverdag og Søndag.

II. Fra Mark, Skov og Strand: Dyr (i. Eks. Ræv, Hare, Hjort, Muldværp, Pindsvin, Stork, Gug, Krage, Maage, Fros, Bi, Sommerfugl, Snegl). Bore Kornsorter. Bøg og Gran. Bakke, Dal, Åa, Mose, Eng, Hede. Jord og Sten. Havet. Baade og Skibe. Is og Sne.

III. Fra By og Land: Gade, Torv, Brolægning, Lygter, Kirker, Slot, Hospital, Havn. Vej, Sti, Bondegård, Kirke, Smedie, Mølle, Mejeri. Landsbyen, sammenlignet med Købstaden. Menneskets Bestigelse i Byen og paa Landet.

IV. Fra andre Lande: Varme og kolde Lande. Træfuglene. Elefant, Løve, Kamel, Abe; Bjørn, Hval, Sel. Negere, Grønlændere.

anden Række.

I. Foraaret: Det genopbaagnende Liv i Naturen; Skov og Mark, Foraarsblomsterne; Bøgeskovene, Træfuglene vende tilbage; Haven, Gartneren og hans Virksomhed; Arbejdet optages paa Marken, Markfredskaber.

II. Sommeren: Den varmeste Aarstid; Solen; Lys og Varme, Dag og Nat, Nr. 39. Torden; Landet i Sommertiden, Mark og Eng, Høsten og Høstredskaberne, Kornsorterne ^{6te} og deres Betydning for Mennesket, de Haandverk, der staa i Forbindelse dermed. Skoven med dens Plante- og Dyreliv; Havet, Badning, Skibsfart, Sejl- og Dampfslibe, Søfolk, Fiskeri, Fyr, Redningsvæsen; Sommeren i Byen, Rejsen.

III. Efteraaret: Bejret koligere, Dagene astagende, Fævndøgn; Træfuglene drage bort, Stormene; Mark og Skov, Lovsafdet; Tagten og Fægerne; Dyr, hvis Skind tilberedes; Træerne fældes, vores Træsorter, Gavntræ, Brændsel, Haandverkere, der arbejde i Træ; Haven, Frugthøsten; Forberedelse til Vinteren.

IV. Vinteren. Bejrliget. Vinterlandskabet. Vintersornøjelserne. Skibsfarten ophører. Trafikforhindringer. Brændsel, Kakkelenben (Jernstøberen, Smeden). Velhedsmidler. Streng Tid for Fattigfolk. Forholdsregler for at afhjælpe Vinternoden. Ogsaa Dyrene lide om Vinteren, Husdyrene i Stalden. Julen. Aarskalstet. Aarets Inddeling, Uret. Dagene længes, første Førstærsbudbære.

Religion.

Formalet for Skolens Religionsundervisning er først og fremmest: i kristelig Aand at udvikle Børnenes religiøse Sans og opdrage den religiøse Følelse til en Livsmagt, der giver det sædelige Liv Kraft. Hovedsagen ved Undervisningen er derfor den personlige Paavirkning, som den Lærer, der selv lever sit Liv paa Kristentroens Grund, kan øve paa Børnenes Hjerte- og Villiesliv. Men til Livets fulde Vækst er Tilegnelse af en sand kristelig Erfendelse nødvendig. Det Kundstabmaal, der da bør føges naæst, er: sikkert Kendskab til det væsentlige Indhold af den bibelske Historie og de vigtigste Begivenheder af Kirkens Historie samt til den kristelige Børnelærdom efter den evangelist-lutheriske Bekendelse.

I Overensstemmelse saavel med Kristendommens eget Væsen som med Sjæleværtets naturlige Udviklingsgang bør Kristendommens Historie være Grundlaget for Undervisningen, men denne Histories Betydning bør lægges Børnene indtrængende paa Hjerte, idet de ledes til en forstående og hjertelig Tilegnelse af den kristelige Børnelærdom, som den er indeholdt i Luthers lille Katekismus, og saaledes oplyses til at holde alt, hvad Herren har besat dem (Math. 28, 20).

Første Trin.

Udvalgte lette Fortællinger af gl. og ny Testamente Bibelhistorie. Bibelhistoriske Sange.

Andet Trin.

Et større Udvalg af Fortællinger fra den hele Bibelhistorie. Bibelhistoriske Sange. Luthers Katekismus (de fire første Parter) med et Udvalg af passende Skriftekster.

Tredie Trin.

Den bibelske Historie i Sammenhæng. Et af de tre første Evangelier eller Apostlenes Gerninger læses. Et Udvalg af kirkehistoriske Livsbilleder, f. Ets. Polykarp, Konstantin, Augustin og Monika, Benedict, Ansgar; Pavekirken; Huss, Luther, Hans Tausen; Francke; Hovedtræl af den danske Kirkes Historie i den nyere Tid; Hedningemission og Bibelselskaber. Kirkeaaret, den kirkelige Gudstjenesten. Børnelærdommen i Sammenhæng og med Benyttelse af en autoriseret Lærebog.

Nr. 39. Paa hvert af de tre Trin læres et paæjende Antal (6 à 12) Salmer, valgte
6te April. med særligt Hensyn til Børnenes Fatteevne.

Dansk.

Bed det store Timetal, Loven af 24de Marts 1899 har tillagt Danskundervisningen, har den villet betone dette Fags Betydning i den danske Folkeskole. Sproglig Danskelse er Prøvestenen for Aandsdanskelse i Almindelighed. Dygtighed i Modersmaalets Behandling ikke en isoleret Færdighed, men et Udtryk for Aandslivets Udvikling. Der bør derfor lægges ganske særlig Vægt paa Danskundervisningen i Skolen. Ikke blot i de til denne Undervisning særlig bestemte Timer, men i alle Timer og i alle Fag bør man have Øje for Udviklingen af Børnenes sproglige Danskelse. For den særlige Modersmaalsundervisning bør Maalest være: 1) at Børnene kunne forståa deres Modersmaal, d. v. s. opfatte det rigtigt, naar de høre og læse det, 2) at de kunne tale det nogenlunde fejlsrit og flydende, og 3) at de kunne skrive det i Overensstemmelse med Reglerne for Retskrivning og logisk Tankeordning, alt vel at mærke inden for den Forestillingskreds og de Sprogformer, der ere naturlige for Børn.

Der skal saaledes lægges Vægt paa god Læsning, idet den tenkssomme og interesserede Læsning grundlægges sammen med Læsferdigheden, saa Børnene fra første Færd øves i at læse ikke blot nojagtigt og flydende, men ogsaa med forstandig Betoning og naturligt Udtryk.

Der skal fremdeles gives Børnene rig Lejlighed til mundtlig Fremstilling, ikke blot hvor Skolens øvrige Undervisning giver Anledning dertil, men ogsaa ved særlige Øvelser i Danskimerne. Disse Øvelser funne fra først af bestaa i, at Børnene i fuldstændige og sprogrigtige Sætninger bevare Lærerens Spørgsmål og nogenlunde i Sammenhæng gengærtelle af Læreren fortalte Småhistorier, men senere knyttes de naturligt til Lærebogen, idet Børnene øves i selvstændig og sammenhængende Gengivelse af dertil egnede Lærebogsafsnit.

Og der skal endelig støttes Børnene flittig Øvelse i skriftlig Behandling af Modersmalet med det Maal for Øje, at de sprog- og tankerigtigt kunne udtrykke egne Forestillinger og Tanker paa selvstændig Maade. De hertil sigtende forstellige Midler — Afstrivning, Diktat, Genfortælling, selvstændige Beskrivelser m. m. — bør derfor paa alle Skolens Trin saa vidt muligt bruges jævnført, saaledes at Evnen til selvstændig skriftlig Behandling af Modersmalet uddikles sammen med Retskrivningsdygtigheden.

Kendskab til dansk Sproglære bør ikke kræves i større Omfang, end det er nødvendigt til Opnaaelse af det her angivne Maal. Der bør derfor ikke lægges ensidig Vægt paa grammatiske Analyse, og Brugen af en særlig Lærebog til Indøvelse af Sproglæreren fraraades.

Første Trin.

Bed den første Undervisning i Læsning anbefales det at lære Børnene den paægældende Lyd at kende, før de lære det tilsvarende Bogstav, og at lade Læsning og Skrivning gaa Haand i Haand. Maalest maa være, at Børnene med nogenlunde Færdighed, god Forstaelse og rigtig Betoning kunne læse Stykker i eu Lærebog for mindre Børn. Øvelser i Samtaler over det læste og mundtlig Genfortælling drives, ligesom nogle lette Småavers læres. Afstrivning efter Bog og meget let Diktat afvæksler med friere skriftlige Øvelser, der kunne bestaa i, at Børnene bevare fremsatte Spørgsmål, nedskrive noget, der er dem bekendt, eller med egne Ord beskrive noget, de have for Øje, f. Eks. et Billede. Børnene lære at kende Navneord, Tillægsord og Udsagnsord.

Andet Trin.

Nr. 39.

Gte

April.

Læsesøvelserne fortsættes med stigende Krav til Færdighed og riktig Betoning. Det læste gensættes saa frit og sammenhængende som muligt. Nogle Vers læres. Gennem planmæssigt fremstribende Diktatøvelser indøves Retstrivningen, og gennem Genfortællinger og friere Beskrivelser, hvortil Emnerne kunne hentes fra, hvad der i de øvrige Fag er lært, udvilles Evnen til selvstændig skriftlig Behandling af Sproget. Det mest elementære af Ord dannelse og Sætningslæren indøves.

Tredie Trin.

Fortsatte Øvelser i Læsning (herunder ogsaa Skriftlæsning) og mundtlig Gen-givelse af det læste. Gennem egen Læsning i Forbindelse med Opsætning af Læreren gøres Børnene bekendt med nogle af de for dem letteste tilgængelige Hovedværker af den danske Litteratur og vejledes til Valget af god Læsning. Passende Digte læres. Diktatøvelser, særere Genfortællinger og Beskrivelser, Breve og praktiske Opsatser. Kendskab til de forskellige Ordklasser og Hovedtrækene af Form- og Sætningslæren indøves.

Skrivning.

Det Maal, der ved Undervisningen i dette Fag skal tilstræbes, er, at Børnene ved Udgangen af Skolen kunne skrive en regelmæssig og tydelig Haandskrift. De nødvendige Øvelser i Skriften bør derfor for de ældre Børns Bedkommende forbindes med Øvelser i Haandskrift. Paa det første Trin bør Læsning og Skrivning gaa jævnført, men det anbefales i øvrigt, at Danskt og Skrivning i Skoler med flere Lærerkraæster er paa samme Lærers Haand. I øvrigt henvises til Ministeriets Cirkulære om Skriveundervisningen af 3de Marts 1897.

Første Trin.

Paa Tavle jævnførtes Læsesøvelserne. Derpaa i Bog med Blyant og Pen.

Andet Trin.

Ord og Sætninger i Bog med Pen.

Tredie Trin.

Sætninger og sammenhængende Stykker i Bog.

Regning.

Bed Regneundervisningen skal der tages Sigte paa, at Børnenes Forstand udvikles og de vænnes til Energi og Udholdenhed i deres Tænkning, samtidig med at de opnaa den i det praktiske Liv saa verdifulde Regnefærdighed. Der maa lægges Vægt paa, at Børnene ikke nojes med rent mekanisk at kunne behandle Taltegnene, men at de saa en virkelig Færdighed i at beherske Talskærelser og Talsforhold; derfor bør Hovedregning i Princippet have Forrang for Tavleregning, om end denne for de ældre Børns Bedkommende af praktiske Grunde maa lægge Beslag paa de fleste Timer. Hvad Stoffets Ordning angaaer, anbefales det at gaa frem i Kredse, saaledes at man begynder med en mindre, for Børnene overskuelig Talskreds, indenfor hvilken alle Taloperationer foretages, og saa efterhaanden, som Børnene kunne magte det, udvider Kredsen.

Nr. 39.

6te
April.

Første Trin.

De fire Regningsarter med Tal indtil 1000. Regningen anstueliggøres, og der begyndes med hencenvnte Størrelser.

Andet Trin.

De fire Regningsarter med større Tal og de forskellige almindelige Benævnelser. Anvendelse af Decimalbetegnelser ved tællede Størrelser og Regning med ensbenævnte Brøker. Simple Opgaver i Forholdsregning.

Tredie Trin.

Forholdsregning og dens Anvendelse (derunder Procentregning). De fire Regningsarter med Brøk. Decimalbrøk.

Det anbefales i de ældste Klasser at anvende nogle Timer til et fortættet Kursus i Anstueliggørelse og Beregning af geometriske Forhold ved Hjælp af et Sæt stereometriske Figurer.

Historie.

At fremhælpe en sund og kraftig Fantasi i Forbindelse med en varm og levende Følelse, særlig for dorf Folk og Land, er Historieundervisningens Opgave. I sin Rigdom paa Eksempler, der henvende sig til Børnenes sædelige Værdesættelse og indvirke tilskydende paa deres Villie, er Historien tillige et vigtigt sædeligt Opdragelsesmiddel. Igennem anstuelig og livlig Fortælling bør de historiske Personer og Begivenheder stilles Børnene for Øje, men disse bør holdes til at gengive og gensfortælle de givne Skildringer. Om end det historiske Stof væsentlig maa meddeles i Form af Livs- og Tidsbilleder, vil det dog være muligt at give de ældre Børn en efter deres Forestillingsfreds lempet Forstaaelse af Samfundsforsoldenes Udvilting.

Første Trin.

Enkelte Sagntræk, udvalgte Fortællinger af Fædrelandets Historie i ældre og nyere Tid. (f. Eks. Tor og Jætterne. Balder og Loke. Skjold. Vermund og Uffe. Rolf Krake. Regnar Lodbros. Ansgar. Gorm og Thyra. Palnatoke og Tomsborg. Slaget ved Svold. Svend og Vilhelm. Knud Lavard og Valdemarerne. Niels Ebbesen og Grev Gert. Hans Tausen. Kristian den Fjerde i Søslaget ved Femern. Tordenskjold. Hans Egede. Træk fra vore sidste Krige).

Andet Trin.

Et større Udbalg af Fortællinger af Fædrelandshistorien. Det ene Aar: Oldtid og Middelalder. Det andet Aar: Den nyere Tid.

Tredie Trin.

Fædrelandshistorien i Sammenhæng. Grundtræk af Verdenshistorien f. Eks. Egypterne. Assyrerne. Perserkrigene. Aleksander. Hannibal. Cæsar. Folkevandringen. Muhamed. Karl den Store. Korsstogene. Huss og Luther. Opfindelser og Opdagelser. Trediveaarskrigen. Peter den Store. Den nordamerikanske Frihedskrig. Den franske Revolution. Napoleon den Store. Hovedtræk af det 19de Aarhundredes Historie.

Geografi.

Nr. 39.

6te

April

Hovedvægten bør lægges, ikke paa Meddelelse af Bogserdom, men paa, at Børnene faa en anstuelig og rigtig Forestilling om de forskellige Naturforhold og om den noje Sammenhæng mellem disse og det menneskelige Kulturliv. Der bør begyndes med en grundig Gennemgang af Hjemstedet og dets Forhold, saaledes at Børnene ad Anstuelsens Vej vinde de mange forskellige geografiske Forestillinger. Korttegning paa alle Undervisningens Trin anbefales.

Første Trin.**Beskrivelse af Hjemstedet.****Danmark.****Andet Trin.**

Skandinavien udførlig. Europa. Nogle Enkeltskildringer fra fremmede Verdensdele (f. Eks. Indien, Kina, Egypten, Nordamerika). Jordens Form og Bevægelse.

Tredie Trin.

Oversigt over de fire fremmede Verdensdele. Repetition af Europa, saaledes at Danmark behandles udførligere. Jorden som Himmellegeme.

Naturkundstab.

Om end Naturkundstab ikke er noget lovbefalet Fag, maa det dog meget anbefales Skolen, hvor det paa nogen Maade er muligt, at optage det i sin Undervisningsplan. Naturfagene tilfredsstille Barnets Trang til at se ret paa og høre noget om den brogede Natur, hvori det lever, og have ikke blot stor Bethånding for dets Udvikling, idet de ud-danne Jagttagelsesevnen, skarpe Dømmekraften og indpode en bevidst Forstaaelse af Sammenhængen mellem Alrsag og Virkning, men berige tillige Barnet med Kunstdabber, der ikke mindst i voce Dage, hvor hele det praktiske Erhvervsliv er anvendt Naturvidensstab, ere værdifulde for Livsopholdet og Livsvudviklingen. Men skal Naturfagsundervisningen bringe denne Frugt, bør man ikke lade sig noje med, at Børnene lære en lille skematiske og systematiske Lærebog udenad, men maa Undervisningen først og sidst drives anstueligt og Børnene opøves i selv at se, selv at undersøge, selv at sammenligne. Undervisningen maa deraf for Naturhistoriens Vedkommende støtte sig til anstuelige Undervisningsmidler, som virkelige Dyr og Planter, naturhistoriske Billeder, Tegning paa Skoletavlen, og for Naturlærens Vedkommende til Erfaring og Forsøg.

Første Trin.

Undervisningen er her et Ved af Anstuelsesundervisningen.

Andet Trin.

Typer af højere Dyr. Om Sommeren enkelte Plantetyper.

Tredie Trin.

Typer af lavere Dyr. En Fremstilling af Plantens Levnedsløb; de vigtigste Kulturplanter. Det menneskelige Legemes Bygning og Livsvirkomheder (herunder lidt Sundhedslære).

Nr. 39. Udvalg af Naturlæren til Forklaring af almindelige Redskaber (f. Eks. Vægt-
6te April. stang, Ur, Pumpc, (Sprøjte), Barometer, Termometer) og dagligdags Naturbegivenheder
(f. Eks. Faldet, Flydning, Smeltring, Fordampning).

Sang.

Idet der med Hensyn til Undervisningen i dette Fag henvises til Ministeriets Cirkulære af 30te Maj 1899, skal her kun fremhæves Betydningen af, at de i musikalsk Henseende bedst begavede Børn naa saa vidt, at de kunne være Forsangere, hvorfed Sangen vil kunne faa større Betydning for dem ogsaa efter deres Udgang af Skolen.

Forslag til ugentlig Timeplan
omfattende de Fag, til hvilke der ved Lov af 24de Marts 1899 § 11 er normeret et samlet Minimum af ugentlige Timer.

I. For Købstæderne.

	Første Trin.	Andet Trin.	Tredie Trin.
Religion	4/2	3	3
Dansk }	9	8	9
Skrivning }			
Regning	6/2	3	4
Historie	2/2	2	3
Anstuelsesundervisning }			
Geografi }	4/2	2	2
Naturfondstab }		2	2
Sang	2/2	1	1

18 Tim. 21 Tim. 24 Tim

II. For Landet.

	Første Trin.	Andet Trin.	Tredie Trin.
Religion	4/2	3	3
Dansk }	9	8	8
Skrivning }			
Regning	6/2	3	3
Historie			
Anstuelsesundervisning }			
Geografi }	6/2	3	3
Naturfondstab }			
Sang	2/2	1	1

18 Tim. 18 Tim. 18 Tim.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den 6te April 1900.

V. Sthyr.

A. P. Weis.